

Република Северна Македонија
Министерство за правда
Управа за извршување на санкциите

ГОДИШЕН ПЛАН ЗА ПРОЦЕНКА НА РИЗИЦИ ОД КОРУПЦИЈА НА УПРАВАТА ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА САНКЦИИТЕ ЗА 2023 ГОДИНА

Скопје, декември 2022 година

ВОВЕД

Директорот на Управата за извршување на санкциите постапувајќи по Заклучокот од Педесет и петтата седница на Владата на Република Северна Македонија одржана на 28 јуни 2022 година и согласно Стратешката цел 9 потточка 9.1 од Планот за спречување на корупција во националниот затворски систем (2022-2026) го донесе Годишниот план за проценка на ризици од корупција на Управата за извршување на санкциите за 2023 година.

Годишниот план за проценка на ризици од корупција за 2023 година на Управата за извршување на санкциите (во натамошниот текст: Управата) заедно со Планот за спречување на корупција во националниот затворски систем (2022-2026) се круцијални документи на Управата, кој придонесуваат во спроведување на генералната политика на Владата на Република Северна Македонија за борба против корупција и нулта толеранција при злоупотреби. Овие документи претставуваат моќна превентивна алатка во борба против корупција со кој се настојува да се создаде ефективен и ефикасен систем и да се зајакне довербата на сите граѓани во нашата државата.

Годишниот план за проценка на ризици од корупција за 2023 година и Планот за спречување на корупција во националниот затворски систем ги утврдуваат приоритетните области кои можат да генерираат корупција, како и активностите што Управата треба да ги превземе за нивна реализација и креирање на соодветни политики кои треба да дадат резултати при постигнувањето на целите на овие документи.

Главната задача и заложба на Управата како орган во состав на Министерство за правда, е да работи транспарентно, одговорно, чесно и во интерес на сите граѓани на Република Северна Македонија. Како институција која има специфични надлежности, посебно во делот на подобрување на условите во кои се извршуваат санкциите и мерката притвор, како и при извршување на пробациските работи и алтернативните мерки, особено е важно да се измени перцепцијата за борбата против корупцијата во затворскиот систем. Борбата против корупција подразбира ангажман на сите вработени во Управата и нивна иницијативност на сите нивоа. Секој вработен во Управата, независно од работната позиција во која се наоѓа, има законска и морална обврска да се бори против корупцијата.

Во функција на продолжување на борбата против корупција и судирот на интереси, во Управата е изработен овој годишен план во кој се прецизирани значајни компоненти кои треба да се спроведат во тековната 2023 година.

ФОРМИ НА КОРУПЦИЈА

Формите на корупција, дефинирани според законската регулатива се препознаваат преку:

- злоупотреба на службената положба и овластување заради директно или индиректно ветена, понудена, дадена, побарана, прифатена или очекувана материјална или нематеријална корист, предност или друг интерес за себе или друг;

- дискрециони овластувања;

- непотизам;

- непостапување на вработените при извршувањето на своите работни задачи и др.

Сите овие форми на корупција се манифестираат преку злоупотреба на примање поткуп, изнуда, злоупотреба на службени возила, прифаќање на подароци и услуги, намерно губење на докази, подметнување на докази, вработување и унапредување спротивно на закон, спроведување на постапките за јавните набавки спротивно на закон, делување или да се воздржува од делување во согласност со своите работни задачи и друго.

ОБЛАСТИ КАДЕ НАЈЧЕСТО ПОСТОИ РИЗИК ОД ПОЈАВА НА КОРУПЦИЈА

Во Годишниот план за проценка на ризици од корупција за 2023 година на Управата се селектирани следниве областите каде најчесто постои ризик од појава на корупција, и тоа:

1. Непочитување на законските и подзаконските акти, стандардните постапки и процедури;
2. Непочитување на важечките прописи при постапување во предмети од општа управна постапка;
3. Непочитување на важечките прописи при спроведување на јавните набавки;

4. Непочитување на важечките прописи од областа на постапките за вработување и унапредување и
5. Непочитување на важечките прописи од областа на финансиското управување и контрола.

За потребите на изготвување на Годишниот план за спречување на корупција во Управата за извршување на санкциите изготвена е Анализа за проценка на ризиците од корупција во Управата. Анализата за проценка на ризиците од корупција е составена од 3 (три) чекори и тоа:

- Чекор 1-Идентификување на области каде може да се појави корупција;
- Чекор 2-Идентификување на фактори за ризици од корупција и
- Чекор 3-Оценка на ризиците од корупција.

Чекорот 1 подразбира идентификување на областите каде постои можност да се детектира корупција во установата, согласно правната и законската регулатива.

Чекорот 2 подразбира идентификување на ризиците од корупција, односно собирање на информации за факторите кои можат да генерираат ризици за корупција и нивно верификување од страна на засегнатите страни. Факторите на ризиците од корупција се надворешни, институционални, индивидуални фактори и фактори на ризици од корупција поврзани со оперативниот процес во Управата.

Чекорот 3 е оценка на ризиците од корупција. Следствено на претходните два чекора, се пристапува кон оценка на ризикот што се појавува во конкретната област.

1. НЕПОЧИТУВАЊЕ НА ЗАКОНСКИТЕ И ПОДЗАКОНСКИТЕ АКТИ, СТАНДАРДНИТЕ ПОСТАПКИ И ПРОЦЕДУРИ

Секој вработен во Управата е должен да ги почитува законски и подзаконски акти, постапките и процедурите при извршување на своите работни задачи, да манифестира висок степен на интегритет во работењето, да знае да ги препознае облиците на корупција и да поседува способност да се спротистави на сите облици корупцијата.

Секое непочитување на истите претставува одговорност согласно важечките законски прописи. Административниот службеник е лично одговорен за вршењето на

работите и работните задачи предвидени за неговото работното место согласно Правилникот за систематизација на работни места во Управата. Почитувањето на законските одредби¹ со кои се уредува материјата во Управата, како и подзаконските акти, донесените постапки и процедури за работа,² придонесуваат кон намалување на корупцијата во оваа институција. Особено е важно сите вработени во Управата да постапуваат совесно, стручно, одговорно, чесно, ефикасно и непристрасно при извршување на своите работни задачи.

По спроведената Анализа за проценка на ризиците од корупција во однос на оваа област се појавува мала веројатност од ризик од корупција.

2. НЕПОЧИТУВАЊЕ НА ВАЖЕЧКИТЕ ПРОПИСИ ПРИ ПОСТАПУВАЊЕ ВО ПРЕДМЕТИ ОД ОПШТА УПРАВНА ПОСТАПКА

Вработените во Управата кои работат на предметите од управната постапка се должни да ги почитуваат законските и подзаконските акти, да манифестираат висок степен на интегритет во работењето, да знаат да ги препознаат облиците на корупција и да поседуваат способност да се спротистават на сите облици на корупцијата. Вработените се должни да постапуваат совесно и чесно при извршување на овие работни задачи, притоа почитувајќи ги строго утврдените законски рокови.

Секое непостапување на вработените при извршување на работните задачи од управана постапка е област каде најчесто постои ризик од појава на корупција.

По спроведената Анализа за проценка на ризиците од корупција во однос на оваа област се појавува мала веројатност од ризик од корупција.

¹ Закон за извршување на санкции; Закон за пробација; Закон за работни односи; Закон за вработени во јавниот сектор; Закон за административни службеници; Закон за јавни набавки; Закон за општа управна постапка; Закон за управен спор; Закон за постапување по претставки и поплаки; Закон за Народниот правобранител; Закон за Државното правобранителство; Закон за слободен пристап на информации од јавен карактер; Закон за заштита на лични податоци; Закон за јавна внатрешна финансиска контрола; Закон за буџети; Закон за извршување на буџет; Закон за сметководство за буџетите и буџетските корисници; Закон за спречување на корупцијата и судир на интереси; Закон за заштита на укажувачи; Законот за посебен регистар за лица осудени со правосилна пресуда за кривични дела за сексуална злоупотреба на малолетни лица и педофилија и др.

² Кодекс на административни службеници; Подзаконските акти; Постапките и процедурите од делокругот на работењето на Управата; Националната стратегија за развој на пенитенцијарниот систем (2021-2025); Национална стратегија за развој на пробациска служба во РСМ; Годишен план за работењето на Управата за извршување на санкциите; Стратешки план на Управата за извршување на санкциите и други документи значајни за работењето на Управата

3. НЕПОЧИТУВАЊЕ НА ВАЖЕЧКИТЕ ПРОПИСИ ПРИ СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЈАВНИТЕ НАБАВКИ

Спроведување на постапките за јавните набавки, како област која е идентификувана како чувствителна на корупција, во Управата спаѓа на работни обврски на Одделение за јавни набавки и Сектор за финансиски прашања. Вработените лица во оваа одделение и вработените лица во Секторот за финансиски прашања, како и сите останати вработени лица кои се вклучени во процесот на јавни набавки се должни да ги почитуваат законските и подзаконските акти, како и Интерната процедура за спроведување на постапките за јавни набавки во Управата. При спроведување на јавните набавки Управата ќе се стреми да обезбеди нулта толеранција при злоупотреба за доделување на договор за јавна набавка, како и да ја следи целата постапка во текот на реализација на договорите за јавни набавки во кои како договорен орган се јавува Управата.

Од особено значење е да се почитуваат основните принципи на јавните набавки како што се:

-Принципот на еднаков третман и недискриминација значи сите економски оператори да имаат исти права при примена на законската регулатива која се однесува на јавните набавки, што подразбира однесување на ист начин во идентични ситуации или да се однесува на ист начин во различни ситуации. Овој принцип е значаен бидејќи го забранува фаворизирањето на одредени субјекти.

-Принципот на транспарентноста кој е значаен фактор кој ги обезбедува основните принципи на системот за јавните набавки, особено конкуренцијата и интегритетот во јавните набавки. Имено, обврска на договорниот орган е да им овозможи на економските оператори пристап до сите информации кои се однесуваат на јавните набавки, а информациите треба да им се достапни на сите заинтересирани страни во исто време и на ист начин.

-Принципот на рационално и ефикасно искористување на средствата кое подразбира да се добие најдобра вредност за потрошените пари.

По спроведената Анализа за проценка на ризиците од корупција во однос на оваа област се појавува средна веројатност од ризик од корупција.

4. НЕПОЧИТУВАЊЕ НА ВАЖЕЧКИТЕ ПРОПИСИ ОД ОБЛАСТА НА ПОСТАПКИТЕ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И УНАПРЕДУВАЊЕ

Во сферата на постапките за вработување и унапредување во Управата постои можен ризик од притисоци, односно влијанија (партиски, пријателски или од трети лица). Одделението за управување со човечки ресурси во никој случај не смее да подлежи под некои притисоци и коруптивни однесувања со цел да прибави одредена корист за себе или некој друг. Секоја потреба од ново вработување или унапредување во тековната 2023 година треба да е предвидена во Годишниот план за вработување на Управата за тековната 2023 година, да е систематизирано во Правилникот за систематизација на работни места во Управата, да се обезбедени согласности за вработување, односно унапредување од страна на Министерство за финансии и Министерство за информатичко општество и администрација, како и целата постапка да се спроведува преку Агенцијата за администрација согласно законските и подзаконските акти.

Вработените во Управата, кои се членови во Комисиите за селекција за вработување односно унапредување, се должни да ги почитуваат јасните критериуми за бодирање и спроведување на интервју при постапки за вработување, односно унапредување на административните службеници во Управата.

При спроведување на постапките за вработување и унапредување, исто така, треба да се почитуваат следниве начела: начело на законитост, начело на еднакви услови, еднаков пристап до работното место, соодветна и правична застапеност, начело на стручност и компетентност, начело на управување со ефектот на вработените, начело на сервисна ориентираност, начело на професионална етика, непристрасност и објективност, начелото на спречување на судир на интереси како и начелото на одговорност.

По спроведенета Анализа за проценка на ризиците од корупција во однос на оваа област се појавува мала веројатност од ризик од корупција.

5. НЕПОЧИТУВАЊЕ НА ВАЖЕЧКИТЕ ПРОПИСИ ОД ОБЛАСТА НА ФИНАНСКОТО УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА

Финасиското управување и контрола е систем на политики, процедури и активности воспоставени од раководителот на субјектот, со цел да се обезбеди разумно

убедување дека целите на субјектите се остварени. Системот на финансиско управување и контрола, се однесува на внатрешни контроли вградени во работните процеси со цел да се спречат незаконски, неправилни, неекономични, неефикасни и неефективни одлуки и постапки. Системот на финансиското управување и контрола се спроведува во сите организациони единици во Управата и на сите нивоа.

Преку системот на финансиското управување и контрола се утврдува начинот на одвивање на работните процеси, со кој се утврдува кој е одговорен за спроведување на поединечните активности во процесот и предвидените рокови, како и контролите кои се воспоставени во одреден работен процес.

По спроведената Анализа за проценка на ризиците од корупција во однос на оваа област се појавува мала веројатност од ризик од корупција.

ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА: По спроведената Анализа за проценка на ризиците од корупција во скоро сите горенаведени области каде може да се појави ризик од корупција како заеднички фактори кои претставуваат ризик од појава на корупција ги издвојуваме политичката волја и политичко влијание како детерминанта за корупција во Управата – Надворешни фактори, недоволно човечки ресурси (по број) за извршување на надлежностите во институциите важни за идентификување и соодветно адресирање на коруптивното однесување - Институционални фактори, недостаток на практични вештини (искуство) – Индивидуални фактори и висока автономија или дискрециони права за одлучување во доверената работна задача – Фактори на ризици од корупција поврзани со оперативниот процес во Управата.

Од друга страна, има фактори кои во анализата беа наведени како можни ризици од корупција, но по спроведената анализа истите во ниту една област не беа идентификувани како можни ризици од корупција и тоа Непостоење/непримена на етички кодекси- Надворешни фактори, Непостоење/непримена на механизми за проценка на ризици од коруптивно однесување во институциите- Институционални фактори, Недостаток на знаење (некомпетентност) - Индивидуални фактори и Недоволно прецизно законско дефинирање на работен процес во дадена област кое дава простор за поттикнување на корупција - Фактори на ризици од корупција поврзани со оперативниот процес во Управата.

АКТИВНОСТИ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА

Управата во овој План предвиде конкретни активности за спречување на корупција и тоа:

1. Обезбедување на отчетност и транспарентност во работењето на Управата преку објавување на законските и подзаконските акти, стратешки документи и активностите на Управата на нејзината веб страна www.uis.gov.mk;
2. Задолжително пријавување на коруптивно, недозволиво и неетичко однесување на вработените во Управата преку лице кое е назначено за прием на пријави од укажувачи согласно Закон за заштита на укажувачи како и изготвување на полугодишни извештаји за примени пријави од укажувачи;
3. Подигање на свеста на вработените за можностите за постапување по Законот за заштита на укажувачите;
4. Непристрасност при вршење на стручен надзор во КПУ и ВПУ и објавување на записниците од извршениот редовен и контролен надзор на веб страната на Управата, доколку е од значење за јавниот интерес;
5. Непристрасност и професионално постапување при водење на општата управната постапка, претставки, поплаки и други акти;
6. Непристрасност и професионално постапување при спроведување на постапките за јавните набавки, како и при спроведување на финансиското управување и контрола;
7. Непристрасност и професионално постапување при спроведување на постапките за вработување и унапредување;
8. Непристрасност и професионално постапување при спроведување на алтернативните мерки;
9. Доследна примена и понатамошен развој на ефикасен систем за управување со квалитет во согласност со барањата на стандардот ISO 9001:2015 во Управата;
10. Едукација и обуки за зајакнување на отпорноста на вработените во Управата од секаков вид на влијанија;
11. Почести консултации со вработените преку колегиуми и работни состаноци за јакнење на свеста за борба против корупција;
12. Преземање на дисциплински мерки против вработени лица во Управата кои се однесуваат коруптивно, недозволиво и неетички.

Донесувањето на Годишниот план за проценка на ризици од корупција за 2023 година наметнува обврска на директорот на Управата и раководителите на организационите единици во рамките на своите надлежности да ја следат реализацијата на годишниот план и активностите утврдени во истиот.

Бр. 01-1724/1

30.12.2022 година

Скопје

ДИРЕКТОР НА УПРАВА
ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА САНКЦИИТЕ
Марјан Спасовски
